

Борисав Сijanковић
НЕЧИСТА КРВ

ТВ адаптација и сценарио
Војислав Нановић

I ДЕО

ХАЏИ-ТРИФУН

ХАЦИ-ТРИФУН

I ДЕО

ЛИЦА:

ХАЦИ-ТРИФУН
глава угледне и моћне
породице

ЈОВЧА
његов старији син

ЕФЕНДИ МИТА
млађи син

ТАШАНА
снаја, удовица најстаријег сина

КАТА
Хаџи-Трифунова жена

ЦОНА
Хаџи-Трифунова сестра

ВЛАДИКА МИРОН
поглавар цркве

СРЕДОЈЕ
његов клисар

НИКОЛЧА
учитељ

МУСЕЛИМ ЦАФЕР-БЕГ
турски намесник

ОФИЦИР
Цафер-бегов ађутант

ПАРАПУТА
сулуди просјак

ГАЗДА МЛАДЕН
Ташанин отац

СТОЈНА
Хаџи-Трифунова слушкиња

СТАНА
Ташанина слушкиња

ЂУРЂА
Цонина слушкиња

Варошке газде:

СТАВРА

СВЕТОЗАР

МИЛУТИН

НИКОДИМ

Варошки бегови:

РЕШИД-БЕГ

ЈУСУФ-БЕГ

АХМЕД-БЕГ

КОЉ
поглавар арнаутског фиса

АХМЕТ
његов син (15 година)

МАРКО
његов вршњак

САРОШ
берберин, пријатељ ефенди Мите

Деца:

ТОМА
Ташанин син (4 године)

ВАСИЛИЈЕ
Ташанин син (2 године)

АРСА
Јовчин син (4 године)

МИТКЕ
Јовчин син (2 године)

Свештеници, слуге, слушкиње,
турски војници, Арнаути, просјаци,
Цигани свирачи, народ.

Радња се одиграва у Врању и околини, око 1850. године.

ОБЈЕКТИ:

ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
ГРАДСКА СУДНИЦА СА ТРГОМ

ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА
ТАШАНИНА КУЋА

ЦОНИНА КУЋА У СОБИНИ
ПУТ ПРЕМА СОБИНИ
АХМЕТОВА КУЛА
АРНАУТСКО СЕЛО

ЕХТ ЦРКВА ДАН

Црква широка, на стубовима, са тремом око себе, старим кровом, старим дирецима нагорелим од многих свећа, патосана широким испуцаним плочама и са мрачним, на свод гвозденим прозорчићима, поређаним до испод самог крова – изгледа као скамењена. На крајевима њених широких степеница начичкали се просјаци и богаљи. На трему, гвирећи унутра, стоје слуге и слушкиње, а под тремом коњоводци држећи за узде по неколико богато оседланих, ухрањених и сјајно истимарених коња. Одједном одјекнуше звона дубоко, претећи. Сви се крсте.

ЕНТ ЦРКВА ДАН

Унутра испод ниских сводова са почађавелим тамним сликама, све из Страшног суда, пред сјајним дверима начичканим кандилима, међу којима се истиче Хаџи-Трифун, највеће од самог жеженог злата, чинодејствују два свештеника у сјајним одеждама и ђакон.

Десно од олтара, на два степеника уздигнутом мраморном постољу, позлаћени престо у коме седи Владика са камилавком. Још млад, наочит човек, са негованом брадом и благим очима. Одмах до владике седи он, Хаџи-Трифун. Седи широко, мало погнуто, на њему својствен начин снисходљиво повијене главе, док му испод чела само покатак севне оштар, бритки поглед. Одмах до њега, на сомотском јастуку богато опшивеном гајтанима, клечи његова сестра Цона. Клечи некако усправно, са изазовно истуреним облим прсима, само овлаш погнуте главе. Упркос поодмаклих тридесетих година, лице јој свеже, неговано, усне пуне, сензуалне, тешке трепавице спуштене. Иза ње, мало раскорачен, тежак, усправан као проштац, на чијем врху виси, као преломљена мрка глава која се брадом ослања на прса, стоји непомичан Хаџи-Трифун, средњи син, бата Јовча.

Испод њих у првим редовима, виђеније варошке газде; породични људи са фамилијама надесно, лево самци, нежење. Ови други, на левој страни, као да не прате службу божију, већ су им погледи приковани за Цону, вребају сваки њен покрет, удишу сваки њен дах. Она само с времена на време подигне тешке трепавице и, не дижући главу, баца крајичком ока брз поглед преко њихових глава, преко свег тог света који се иза њих тиска и гура у згуснутом полумраку тешких црквених сводова. У тим ретким тренуцима, настају на тој, левој страни, неконтролисани уздаси, премештања с ноге на ногу, а неки се и подгуркују.

Међутим, ти Цонини погледи упућени су према певници, за којом стоји нови учитељ Николча. Стасит, леп као свеци на иконама, усправан и треперав као јаблан. Он одговара на јектенија. Глас му звонак, продоран и после сваког Цониног погледа, све силнији, чини се разбија се о сводове.

ХАЦИ-ТРИФУН: (МРМЉА КАО ЗА СЕБЕ) Много силан глас.

ВЛАДИКА: (УЗДИШЕ) Аферим, силан. Ма много светован и чудесан глас!

ЕХТ ЦРКВА ДАН

Изненада пред цркву у пуном галопу дојашу два наоружана турска аскера. Бесно окрећу и заустављају коње. Један од њих скида са ункаша убијеног шугавог пса, завитла њиме и баца га на црквени трем, право испред улаза. Затим поново ободу коње и враћају се правцем из кога су дошли.

Слуге са трема разбежали су се у страну. Просјаци су поскакали са степеништа један преко другог. Сви се уплашено крсте и метанишу пред овим светогрђем. Направи се гужва, чак се и коњи узнемирили, ржу и пропињу се. Коњоводци их једва обуздавају.

ЕНТ ЦРКВА ДАН

У цркви наста комешање. Тихи жагор од врата преноси се као бујица према олтару, нарастајући у згражавање. Чак је и Цона подигла трепавице пратећи испод ока сав тај суздржавани метеж, али јој поглед сваки час скреће према певници. Најзад један од црквењака на прстима приђе бата Јовчи и нешто му дошапне. Овај се тек тада први пут покрену и наже према Хаџи-Трифуну. Хаџијин поглед претећи севну према некоме напољу, изван цркве, па се и он приклони према Владици. Пошто га саслуша, Вла-

дика мирно даде знак свештеницима, који одмах затим завршише службу.

Владика устаје, скида са груди тешки, златни крст, навлачи епитрахил који му приноси црквењак, и са високо уздигнутим крстом праћен свештеницима, ђаконом и дијацима, пође према излазу. За њим Хаџи-Трифун, Цона, бата Јовча и остали према реду и старешинству.

ЕХТ ЦРКВА ДАН

Пред цркнutoм животињом Владика застаје. Мирно, с пуно достојанства само рече:

ВЛАДИКА: Склоните ово...

Један од просјака, стојећи са стране поред степеница, испружи свој дуги, чворновати штап с гвозденом куком на крају и њоме закачи омчу везану око ноге цркотине. Повуче је низ степенице и отрча некуд иза цркве, дижући облак прашине за собом.

Цона је искористила метеж и позвала једну од својих слушкиња. Пошто је саслушала налог, слушкиња се пробија натраг у цркву, крчећи пут кроз згуснуту гомилу на вратима.

ЕНТ ЦРКВА ДАН

У полумраку слушкиња налази Николчу и саопштава му поруку. Он не може да сакрије радост и усхићење.

НИКОЛЧА: Ја сам најсрећнији... Поручи јој: најсрећнији човек на свету!

ЕХТ ЦРКВА ДАН

Дотле Владика на трему почиње да свети водицу уз чинодејствовање оба свештеника и ђакона.

Из гомиле просјака издвоји се један малоумни и баци се на земљу испред степеница. Метанишући и крстећи се широко, левом руком поче да граби земљу и трпа је у уста мрмљајући:

ПАРАПУТА: Сви смо ми земља, од земље смо постали у земљу ћемо отићи...

Утом Владика, служећи изговара:

ВЛАДИКА: Спаси, господи, раба твојега...

Изненада се обрати просјаку, измењеним световним гласом, мирним и сугестивним:

ВЛАДИКА: Није сад време, Парапуто, одлази!

Парапута застане. На његовом безазленом лицу као неки израз чуђења. Очи упрте у Владику. Овај мирно понови:

ВЛАДИКА: Одлази, Парапуто!

Просјак послушно одбауља натрашке међу гомилу одрпаних богаља, који почињу да га гурају и туку. Изнад свега надвисује се дубоки ђаконов баритон:

ЂАКОН: Господи помилуј, господи помилуј...

EXT ТРГ ПРЕД СУДНИЦОМ ДАН

Пред судницу, муселимово седиште, стижу варошки бегови очито узбуђени, ужурбаним кораком. Иза њих слуге са дугачким чибуцима и бошчама. Један носи мале наргиле.

Сејмен на улазу дубоко се наклони с руком на грудима, али га они скоро одгурну пролазећи у журби.

ENT СУДНИЦА (ХОДНИК) ДАН

Пред једним тешким вратима бегови збацују ципеле и без куцања, сва тројица бану унутра, док слуге остају пред вратима.

ENT СУДНИЦА (КАНЦЕЛАРИЈА) ДАН

Муселим, Џафер-бег, седи заваљен на миндерлуку одбијајући густе димове из великих наргила. Поред њега, на јастуку, са ниском клупом и великим гушчим пером за уветом, седи његов писар. Обојица, прекинути у послу, немо посматрају придошлице, који се дубоко клањају.

РЕШИД-БЕГ: (ОДМАХ С ВРАТА) Тако ти алаха, Џафер-беже, шта учинише твоји аскери?

АХМЕД-БЕГ: (ДОДАДЕ) Чули смо све и одмах похитали...

ЦАФЕР-БЕГ: (МИРНО) Седите, пријатељи, предахните. Ти нареди да се донесе кафа.

Писар понизно устаје и излази. Леп дан данас. Ђул никада није тако мирисао.

ЈУСУФ-БЕГ: (КАО НАЈСТАРИЈИ ПОЧЕ) Забраздио си дубоко, Цафер-беже, сувише дубоко. Каури ти неће опростити. Хаџи-Трифун и Владика...

МУСЕЛИМ: (ПРЕКИДЕ ГА) Какав Хаџи-Трифун, какав Владика? Бунџије и пезевенци. Натераћу ја њих да слушају, да се покоравају. Ја сам овде султанова власт, ферман имам, то је моје право.

ЈУСУФ-БЕГ: (РАЗЛОЖНО) Ферман имаш, ама други ферман може другог муселима да доведе. Ти ћеш да одеш, а ми треба да останемо да живимо с овим народом. Све што имамо – овде је. Ту смо се родили, ту хоћемо да умремо. Не заборави једно: моћан је и богат Хаџи-Трифун...

МУСЕЛИМ: (ПОВИШЕНИМ ГЛАСОМ) Где се он обогатио, где је стекао моћ? Овде, у турској царевини, тргујући са Солуном и Стамболом. Светлом султану има да захвали за своје богатство и моћ, је л' тако?

Потврдише бегови у гласу:

– Тако је.

МУСЕЛИМ: (НАСТАВЉА) Онда нек дреши кесу, нек плаћа царски ајлук.

ЈУСУФ-БЕГ: (МИРНО) Плаћа га. Плаћа редовно до последњег марјаша.

Улази писар са служавком, Туркињом, која носи ибрик са филџанима за кафу. Не обраћајући пажњу на њихов улазак, Цафер-бег наставља:

МУСЕЛИМ: Има да плаћа још: Мени треба много више, двоструко више. Граница српска је ту, надокхват руке. Треба је штитити, утврдити, јер каури не мирују. Отерали би они нас до Стамбола, семе би нам затрли. Зато нек Хаџи-Трифун дреши кесу. И он и друге газде, а не да дижу своје цркве и гробља.

ЕХТ ЦРКВА ДАН

Освећење оскрнављеног места је завршено. Народ почиње да се разилази.

Хаџи-Трифун љуби Владика у руку и прима нафору, затим његова сестра Цона, за њом бата Јовча, па остале газде по старешинству како доликује.

Цона се пење у седло преко леђа својих слугу, који су повијени направили неку врсту степеница. Седа постранце и уздигнуте главе, не погледавши никога, прихвати од слуге два пиштоља, затакне их за појас и ободу коња. Слуге с обе стране, држећи руке на коњским сапима, прате је. За њима јашу четворица наоружаних слугу, а на крају слушкиње са бошчама.

Остале газде, како приме нафору и дарују просјаке, прилазе Хаџи-Трифуну и окупљају се око њега. Чује се само њихово:

ГАЗДЕ: Христос воскресе, Хаџијо.

И његови одговори, пригушени кроз зубе:

ХАѢИ-ТРИФУН: Ваистину воскресе.

Он као да никог не гледа, чека намргођен, љут. Сви ћуте. Најзад се газда Ставра накашља:

СТАВРА: Па, браћо, на овај благ и свети дан ред је да човек домаћин седи код куће и у миру, са својом породицом слави господу Бога и Христово васкрсеније. Велим: ред је, али мира у срцу немам. Џафер-бегов зулум цигерицу ми изједе.

Пропрати га уздржани жамор:

– И мени. И мени...

СТАВРА: Онда да ручамо, браћо и да се одморимо, као што адет налаже, па да се скупимо на већање.

ХАѢИ-ТРИФУН: (ДОДАЈЕ) Сви да сте код мене у смирај сунца. И ти да дођеш.

Каже Јовчи кратко и одсечно, гледајући преко његове главе према цркви.

ЕНТ ТАШАНИНА КУЂА (ГОСТИНСКА СОБА) ДАН

Соба велика, пространа, али са навученим завесама кроз које једва продира светлост. По рафовима скупочени сахани и друго посуђе од сребра и злата. На зидовима обешено оружје: јагагани, пушке, пиштољи, разни бичеви и камџије. У дну два широка, покретна прозора, кроз која се излази на доклат и кроз која се види цело двориште патосано калдрмом, па и сама кућна капија, двокрилна, на свод, као и остале зграде око ње: кујне, амбари, штале. Види се чак и преко капије, супротна страна улице са поређаним кућама и баштама. По дворишту с времена на време пролазе слуге и слушкиње.

У тамном углу пред иконама горе кандила. Испод њих две свеће, између њих сребрна чинија са кољивом. Пред иконама, на ниској пространој софри, застртој богатим чаршавом, две слушкиње ређају дарове што ће се понети на гробље: тепсије са питама жутим као дукат, поскурице, колаче, велику сребрну чинију са фарбаним ускршњим јајима, флаше с ракијом и бокале с вином. Стана, најстарија слушкиња, све то надгледа и контролише. Онда каже:

СТАНА: Где је кољиво, тамјан, кладионица, босиок?

Млада слушкиња потрчи ка доксату:

СТАНА: Сад ћу ја...

Из спаваће собе излази Ташана. Као свака рано удата и уредно негована жена, тек сада, после мужевљеве смрти, пуна сазреле лепоте. Очешљана са повезаном шамијом, још раскопчаном кошуљом, тек мало, овлаш закопчаним минтаном из којег јој се отимају прса, гојна плећа. Корача клонуло, безвољно. Стана јој прискочи и почне да закопчава, дотерује.

ТАШАНА: (ТЕК ДА НЕШТО КАЖЕ) Све је спремно за гробље, Стано?

СТАНА: Све је спремно, снашке, још тебе да дотерам док дође твој свекар Хаџи-Трифун. Служба у цркви биће да је већ завршена.

Из даљине се чују звона. Утрчава млада слушкиња са кољивом, кандилом и босиоком. Стана завршава дотеривање Ташанино, дохвата чешаљ да јој поправи косу.

ТАШАНА: Остави то, Стано.

СТАНА: Хоћу да ми будеш лепа, снашке, као што си увек била.

ТАШАНА: (СА УЗДАХОМ) За кога да се дотерујем, Стано? Ево већ друга година од како склопи очи покојни Ђорђе, ја бели свет не видох, само међу ова четири зида...

СТАНА: (УПОРНО) Проћи ће брзо још та једна година, снашке. Треба да се негујеш и пазиш, да будеш још лепша кад међу свет изађеш.

ЕХТ ТАШАНИНА КУЋА (ДВОРИШТЕ И УЛИЦА) ДАН

Са улице улазе у двориште: Хаџи-Трифун, Владика и газда Младен, Ташанин отац. Слушкиње истрчавају из кујне и дубоко им се клањају. Они се пењу степеницама на доксат.

Ташана и Стана се ужурбаше.

ТАШАНА: Изведи децу, Стано. Пожури.

Стана отрчи према дечијој соби. Гости улазе. Извештачено весело узвикују у глас:

– Христос воскрес, Ташано.

ТАШАНА: (СМЕРНО) Ваистину воскресе.

Прилази да их пољуби у руку.

ХАЦИ-ТРИФУН: Срећан ти празник, кћери, жива и здрава била на још много година.

Стана уводи децу, два дечака од две и четири године, уредно обучена и зачешљана. За њима иде слушкиња, дадиља. Угледавши децу, Хаџи-Трифун им пође у сусрет:

ХАЦИ-ТРИФУН: Ево и мојих унука. Да их деда дарује за овај светао празник.

За њим полази и газда Младен, вадећи ћемер из појаса. Владика остане да стоји наспрам Ташане и одатле упуту благослов деци. Старији дечак промрси научену лекцију:

ТОМА: Хлистос восклес, дедо Хаџија и дедо Младене.

Ташана користи прилику да разговара са Владиком.

ТАШАНА: Звала сам те толико пута, дедо Владико, а тебе нема. И ти си дигао руке од мене.

ВЛАДИКА: Нисам, Ташано, чедо, него увек неки послови, времена су немирна. Да је било нешто озбиљно, ти ми не би слала само поруке.

Она обема рукама притискује ребра испод дојки.

ТАШАНА: Ох, много сам болна, дедо Владико. Ту ми се стегло, не могу више, Стојане. Праштај што те назвах као некад, Владико, ал' само ми ти можеш помоћи...

У Владикином погледу забринутост, спушта јој руку на раме.

ВЛАДИКА: Хајде да те исповедим, Ташано.

Хаџи-Трифун је чуо његове речи. Каже прилазећи:

ХАЏИ-ТРИФУН: Други пут, Владико, сад морамо да пожуримо.

ВЛАДИКА: Идите ви само, ја ћу за вама.

Покуша он да се успротиви, али га Хаџија неумољиво повлачи за рукав.

ХАЏИ-ТРИФУН: Нас двојица треба озбиљне ствари да пречистимо пре него што људи дођу, Владико.

ТАШАНА: Сад ће послужење да стигне, свекре. Зар нећеш да погледаш ни шта смо за гробље спремили? Да ли је све по твојој вољи?

Покушава она да их задржи, али Хаџи-Трифун неумољиво вуче Владикау ка доксату. За њима иде газда Младен.

ЕХТ ПУТ ПРЕМА СОБИНИ ДАН

Пречицом кроз винограде граби коњаник.

Спушта се косом и избија на окуку пута код малог мостића. Препознајемо у коњанику учитеља Николчу.

Разлоканим путем наилази мали Цонин караван.

Стижу до окуке са мостићем, где их на пропланку очекује Николча. Ставивши руку на срце, он се дубоко поклони Цони.

Она му упућује суздржан осмех и лаким покретом главе даје му знак да им се приружи. Николча сачека да она са својом пратњом пређе преко моста, па ободу коња за њима.

ЕХТ УЛИЦА ПРЕМА ХАЏИ-ТРИФУНОВОЈ КУЋИ ДАН

Улицом према Хаџи-Трифунуној кући корачају Хаџи-Трифун и Владика. Пролазници и комшије склањају им се са пута, поздрављајући их с поштовањем. Они слабо обраћају пажњу на те поздраве. Хаџи-Трифун наставља започет разговор:

ХАЏИ-ТРИФУН: А зато што те нисам оставио да разговараш са Ташаном, немаш права да се љутиш, Владико. Има пречих ствари, а за њу ћеш увек наћи времена.

ВЛАДИКА: Ама, баш је била згодна прилика, Хаџијо.

ХАЏИ-ТРИФУН: Зато што смо ту били и ја и њен отац, па да свет не би причао како ти због ње, због Ташане долазиш.

ВЛАДИКА: Што је било у младости, Хаџијо, прошло је. Сада сам ја само калуђер, божји слуга.

ХАЦИ-ТРИФУН: Нико теби не може да замери, Владико. А видиш како је сад добро што си макар због ње у калуђере отишао, па сад имамо свог поузданог човека за црквеног старешину.

Утом су стигли пред Хаџи-Трифунуову кућу.

ЕХТ ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (ДВОРИШТЕ) ДАН

Слуга што вечито седи на каменом банку код капије, као стража са улице, прискаче и отвара врата. Хаџи-Трифун и Владика улазе. Кућа велика, стара, са новом капијом на свод, јаком као град, иза које су у дворишту и дању и ноћу стражарила двојица наоружаних момака.

Како уђоше, момци им се стадоше клањати, а слушкиње истрчаше из кујне да их поздраве. На докату их дочека Хаџи-Трифунуова жена Ката, стара и збрчкана, пољуби их у руку и уведе у гостинску собу.

ЕНТ ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (ГОСТИНСКА СОБА) ДАН

Соба је пространа, раскошно искићена најскупоценијим ћилимима и старим, скупим сликама из Пећи, Свете Горе и Рила; по рафовима поређани сахани од сребра и зарфови од злата. У углу пред иконом светог Ђурђа упаљено златно кандило, исте израде као оно у цркви, само мање.

Пошто их послужи ракијом и стави пред њих мезе, Ката се нечујно извуче из собе. Још са врата, Хаџи-Трифун почиње да говори. Излаже своје мисли прилазећи софи и подижући чашу с ракијом, куцне се са Владиком и истресе је на искап, док Владика само сркне. Наставља док пуни уста сиром и сувом пршутом:

ХАЦИ-ТРИФУН: Јесте да си ти млад, Станко, отац би могао да ти будем, али учен си човек, па можеш и мене да поучиш. Кажу ми мени је л' то смак света долази, шта ли је, кад се све окреће тумбе. Ја стално по путевима, по трговини и кад год се вратим све црње. О сину мом, Јовчи, после ћемо, али најмлађи, ефенди Мита, још се не ожени. Једнако по том Стамболу, чујем чак и у њихове хареме залази...

ВЛАДИКА: (ОСМЕХНЕ СЕ) Младост, Хаџијо, код жене веру не тражи.

ХАЦИ-ТРИФУН: Знаш, и ја некад бејех млад. Али ето му чивлуци и у њима сељанке, чивчике. Шта ће му Туркиње? Код њих, була,

пошто по четири њих само једног мужа имају, то им је врела и мека крв. Пију оне човека. Зато је блед, сув и танак; више женско но мушко.

ЕНТ ЦОНИНА КУЋА У СОБИНИ (ГОСТИНСКА СОБА) ПОПОДНЕ

У богато намештеној соби, на ниским миндерлуцима, утуканим јастуцима, Цона и Николча завршавају ручак. Перу прсте у сребрним чинијицама млаком водом и бришу уста свиленим пешкирима. На Цонином лицу дубок смешак, очи не скида са Николче, док слушкиње непрестано доносе и склањају чиније и тањире с јелима.

Николча отпије вино из своје чаше, дохвати мандолину, завали се у јастуке и запева тихо, па постепено из пуног гласа, сетну љубавну песму.

Цона га слуша готово побожно, уносећи се сва у песму груди јој се све дубље надимају, а онај њен осмех никако јој не силази с лица.

ЕХТ ЦОНИНА КУЋА У СОБИНИ (ДВОРИШТЕ) ПОПОДНЕ

Песма се прелива кроз отворене прозоре, милујући руже на доксату, да се изгуби у врховима треперавих јабланова.

На доксату пред вратима, Ђурђа, најстарија слушкиња, занесено слуша песму. Из кујне одозго, две девојке са слаткишима и воћем устрчавају уз степенице. Ђурђа им даје знак да иду тише и задржава их код врата. Све оне слушају песму. Млада служавка се усуди да упита Ђурђу шапатам:

МЛАДА СЛУШКИЊА: Који јој је сад овај? Нико од тих „њених“ није имао овако силан глас.

ЂУРЂА: То је нови учитељ из вароши. Пука нека сиротиња, кажу, кад је дошао ни коња није имао.

Чим се песма завршила, Ђурђа пушта девојке унутра.

ЕНТ ЦОНИНА КУЋА У СОБИНИ (ГОСТИНСКА СОБА) ПОПОДНЕ

Цона узима прстима парче пите, примакне се по миндерлуку Николчи и приноси му колач устима.

ЦОНА: Пробај од ових, да ли су слађи од твог гласа?

Николча одгризе пола, мљацне устима и каже:

НИКОЛЧА: Из твоје руке и смрт би била слатка.

Цона му пружи остатак. Он отвори уста и брзо уснама ухвати њене прсте. Цона цикне и истргне руку, припретивши му враголасто.

ЕХТ ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (ДВОРИШТЕ) ВЕЧЕ

У први смирај сунца почеше да стижу људи у Хаџи-Трифунову кућу. Први беше газда Младен, таст Хаџи-Трифун, са газда Светозарем и газда Милутином из Горње мале.

Само што се они испели на доклат, стиже и бата Јовча. Он пожуре за њима, али чим је отворио врата и ступио у собу, Хаџи-Трифун га пресече:

ХАЦИ-ТРИФУН: Ти, Јовчо, доле да чекаш, док ми обавимо посао. Ама ту да будеш, да не шаљем слуге да те траже по механама.

Непријатно погођен, Јовча гужва шубару и силази.

На капији се појављују газда Ставра и стари Никодим.

ЕНТ ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (КУХИЊА) ВЕЧЕ

Јовча улази у кујну, љуби мајку у руку и широко, некако разбацан, седа за сто. Служавке послују по кујни, истрчавају напоље са послужењем за госте. Мајка дохвати боцу ракије и чашу за Јовчу, па пре него што их стави на сто, запита:

КАТА: Јовчо, сине, хоћеш ли да наредим да се за тебе напољу постави?

ЈОВЧА: Немој. Добро је за мене и овде.

Узима флашу из мајчиних руку, налије пуну чашу и сручи је у грло. Преко његових леђа видимо како на капију улази закасне-ли деда Митар.

ЕНТ ТАШАНИНА КУЋА (ГОСТИНСКА СОБА) ВЕЧЕ

Ташана пали свеће у свећњацима и размешта их по соби. Дотерана је, ужурбана, живнула.

Обучена је само у јелек и провидну кошуљу од призренске сви-
ле, али је сада ставила минђуше и ниску бисера око врата.

Прилази огледалу испод кога на столици леже пребачена два
минтана, један од тамноцрвеног, други од тамноплавог сомота.
Проба прво један, па други. Онда се поново врати на први. Огле-
да се са свих страна.

Споља се чује отварање капије и брзи кораци уз степенице. Та-
шана одскочи од огледала и промени држање. Одједном из ње
ишчили сва пређашња свежина, клону и опусти се као увели
цвет.

Улази Стана и још ће с врата:

СТАНА: Набавила сам, снашке, све као што си наредила.

ТАШАНА: Јесу сасвим млади, сисанчићи?

СТАНА: Јагњешца још, нема им ни четири недеље. Начекала сам
се код Ставре касапина док их је уредио.

ТАШАНА: Е, сад ватру стално да одржаваш, ни јаку ни слабу, него
онако осредњу, па чим Владика дође, цигерицу за њега да испе-
чеш. Он то воли, дедица наш.

СТАНА: (ШЕРЕТСКИ) А волела би ти и њега, Владикицу нашег.

Ташана јој прискочи са страхом.

ТАШАНА: Ју, безобразнице ниједна. Како се усуђујеш и да поми-
слиш? Бог ће те казнити. Поган ти језик био.

СТАНА: (НАМИГНЕ ШЕРЕТСКИ) А за кога си те анадолске минђуше и тај
ђердан ставила? Зна се да је он због тебе у калуђере отишао, а
знам ја како је тешко без мушког миловања.

Ташана престане да се претвара. Предала се.

ТАШАНА: Језик прегризла, дабогда. Него док још није дошао, реци
ми који минтан да обучем. Овај црвени или плави.

Притом она брзо промени минтане и почне се загледати пред
огледалом. Стана је зналачки одмерава, затим пресуди:

СТАНА: Право да кажем, лепше ти стоји црвени, али тај плави ви-
ше одговара за жалост, да се Владика не наљути.

ЕНТ ЦОНИНА КУЋА У СОБИНИ (ГОСТИНСКА СОБА) ЗАЛАЗАК СУНЦА

Цонина соба је неосветљена. Месечина бије директно у прозор.
Лаки поветарац њише муслинске завесе. Николча са мандоли-

ном стоји код прозора загледан у месечину и тихо пева последњи рефрен неке сетне песме.

Из суседне собе, боса, са распуштеном косом, само у свиленој кошуљи дугој до земље, прилази му Цона и стаје иза њега. Држи обема рукама плитки сребрни пехар. Обрати му се тихо:

ЦОНА: Зар се још ниси напевао?

Николча се нагло окрете и застане занесен њеном лепотом. Отргне му се пригушено:

НИКОЛЧА: Лепа ли си, Цоно! За тебе бих душу своју до последње капи испевао.

Она отпије гутљај из пехара и пружи га према њему:

ЦОНА: На, пиј.

Николча прихвати пехар, притискајући на њему својим шакама Цонине прсте, па га испије до дна. Затим јој се загледа у очи. Поче је привлачити себи, несигурно, још не верујући. Она му се предаје забацивши главу и затворивши очи. Николча поче да је љуби, прво несигурно, затим све страсније. Она га обгрли око врата, а Николча у заносу, поче да је носи и окреће по соби.

Пехар испада из Цониних руку, подскакује и дуго се котрља по дебелом тепиху. (ЦАЈТЛУПА).

EXT ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (ДВОРИШТЕ) НОЋ

Ноћ је увелико освојила. На Хаџи-Трифуновом докату сви су прозори осветљени. Иза њих промичу сенке људи који устају, машу рукама, објашњавају се.

ENT ХАЦИ-ТРИФУНОВА КУЋА (КУХИЊА) НОЋ

У кујни, по ћошковима, послуга дрема. Ката крај огњишта кува кафу. Бата Јовча, наслоњен лактовима на сто, полако испија чашицу. Флаша пред њим скоро је при дну. Ката приноси филцане с кафом и седа поред њега. Започиње разговор пригушеним гласом:

КАТА: Твој брат, ефенди Мита, послао гласника. Каже стићи ће за нашу крсну славу.